

Het bevorderen van zelfgestuurd leren van pabostudenten op de werkplek

Citation for published version (APA):

Vrieling, E. (2014). *Het bevorderen van zelfgestuurd leren van pabostudenten op de werkplek*. Paper presented at Dutch Association for Teacher Educators (VELON) 2014, Zwolle, Netherlands.

Document status and date:

Published: 22/12/2014

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY-NC-ND

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 17 Feb. 2025

Open Universiteit
www.ou.nl

Thema: levenlang leren

Soort bijdrage: onderzoekspresentatie

Naam en mail
Emmy Vrieling
Emmy.vrieling@ou.nl

Titel
Het bevorderen van zelfgestuurd leren van pabostudenten op de werkplek

Trefwoorden: zelfgestuurd leren – werkpleklernen - studiemotivatie

Abstract

Er komt steeds meer aandacht voor zelfgestuurd leren (ZGL) als manier om studenten actiever en bewuster te laten leren. Vanuit het beleidskader *Opleiden In School* hebben 12 docenten van een lerarenopleiding basisonderwijs (pabo), 45 leerkrachten basisonderwijs en 2 onderzoekers samengewerkt aan het verhogen van de mogelijkheden tot ZGL van pabostudenten op de werkplek van 45 opleidingsscholen. Hierbij leerden de pabodocenten en leerkrachten werken met zeven ontwerpprincipes van ZGL en een voor de werkplek ontwikkeld diagnostisch instrument. Gedurende een studiejaar zijn de studenten die stage liepen in opleidingsscholen (experimentele groep, $N = 236$) vergeleken met de studenten die stage liepen in reguliere stagescholen (controlegroep, $N = 149$). Hierbij is gebruik gemaakt van een 'mixed methods design'. Uit de resultaten blijkt dat de aanpak effectief is geweest: de studenten in de experimentele conditie ervoeren significant meer zelfgestuurde leermogelijkheden op de werkplek dan de studenten in de controlegroep. Tevens lieten de studenten in de experimentele groep significant meer zelfvertrouwen zien dan de studenten in de controlegroep. De eindbeoordelingen van de studenten uit de experimentele en de controlegroep verschilden niet significant van elkaar.

Inleiding

In deze studie wordt gezocht naar de juiste balans tussen docent- en studentsturing binnen pabocurricula zodat waardering voor zelfgestuurd leren (ZGL) kan ontstaan. Waar voorgaande studies (Vrieling, Bastiaens, & Stijnen, 2012a, 2012b) zich richtten op het onderzoeken van gedragsveranderingen van pabostudenten binnen het opleidingsinstituut, is in de huidige studie de vertaalslag gemaakt naar de werkplek. Deze aanpak sluit aan bij de ook in deze tijd weer actuele discussie over de problematische transfer van theorie naar praktijk. Vanuit die discussie is een verschuiving zichtbaar naar het samen opleiden van pabostudenten binnen opleidingsscholen.

Theoretisch kader

Onderzoek door Vrieling et al. (2012a, 2012b) laat positieve resultaten zien van verhoogde mogelijkheden tot ZGL op het zelfvertrouwen van pabostudenten en hun gebruik van metacognitieve leerstrategieën binnen het opleidingsinstituut. Parallel met de aandacht voor ZGL binnen pabocurricula, zijn ontwikkelingen gaande vanuit het beleidskader *Opleiden in School* (OIS; Timmermans, 2012). In OIS werken scholen en lerarenopleidingen in een officieel erkend partnerschap samen waarbij een steeds groter wordend deel van het opleidingstraject door de scholen wordt verzorgd. Vanuit het kader OIS is in deze studie onderzocht op welke wijze zelfgestuurde leermogelijkheden kunnen worden vormgegeven binnen de context van opleidingsscholen en welke effecten zichtbaar zijn op de studiemotivatie en studiestatistieken van de studenten.

Methode

Om tot een optimale ondersteuning voor studenten te komen is gekozen voor ontwerponderzoek in een mixed methods design. In totaal namen 12 pabodocenten en 45 opleiders op de werkplek van 45 opleidingsscholen deel aan het onderzoek. Daarnaast participeerden 236 studenten van de opleidingsscholen in deze studie. Zij vormden de experimentele groep. Vanuit de reguliere stagescholen (d.w.z. scholen waar geen sprake was van OIS) participeerden 149 studenten. Zij vormden de controlegroep.

Resultaten

Een van de opbrengsten van deze studie betreft de 'Vragenlijst Zelfgestuurd Leren op de Werkplek' (VZL-W). Op basis van dit instrument waren begeleiders, na training, in staat om de zelfgestuurde

leermogelijkheden van pabostudenten op de werkplek in kaart te brengen. Aansluitend konden ze, op basis van de gediagnosticeerde situatie, nieuwe initiatieven tot het verhogen van zelfgestuurde leermogelijkheden van de studenten opstarten. Er waren drie hoofdthema's te onderscheiden op basis waarvan de mogelijkheden tot ZGL van pabostudenten op de werkplek werden bevorderd: samenwerkend leren van eerste- t/m vierdejaars studenten binnen intervisie, de sturing van de intervisie stap voor stap richting de studenten laten ontwikkelen en de studenten de kans geven elkaars lessen te bekijken met mogelijkheden voor peer feedback op basis van criteria.

In lijn met eerder onderzoek (Vrieling, 2012a, 2012b) lieten studenten in opleidingsscholen meer zelfvertrouwen (sub schaal binnen motivatie) zien dan studenten in de reguliere stagescholen. De studenten leerden hun eigen plus- en minpunten beter kennen en voelden zich daardoor *zekerder* op de werkplek. Ze ervoeren meer waardering en voelden zich meer collega dan stagiair. Ze vonden het gemakkelijker om zaken naar elkaar uit te spreken, durfden sneller te vragen om hulp, werden *minder afwachtend* en kregen *meer durf* om in de groep te spreken. Ook kregen de studenten meer *vertrouwen* in een goede uitvoering van de praktijkbeoordeling en een betere indruk van wat hen de komende jaren te wachten staat binnen de studie. Op het gebied van studieprestaties waren geen significante verschillen zichtbaar tussen de studenten in de experimentele- en controlegroep.

Conclusies

Concluderend blijkt het goed mogelijk ook op de werkplek de mogelijkheden tot ZGL voor studenten vorm te geven en kan een dergelijke werkwijze leiden tot meer zelfvertrouwen bij studenten. Voorwaardelijk hierbij is het gefaseerd aanbieden van vaardigheden tot ZGL binnen de vier opleidingsjaren waarbij pabodocenten en opleiders op de werkplek in overleg kunnen bekijken wie daarbij welke rol krijgt. In dit implementatieproces kan de VZI-W kan als diagnostisch instrument in worden gezet.

Literatuur

- Timmermans, M. (2012). *Kwaliteit van de opleidingsschool: Over affordancy, agency en competentieontwikkeling*. Doctoral Dissertation, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, the Netherlands.
- Vrieling, E.M., Bastiaens, Th.J., & Stijnen, P.J.J. (2012a). Consequences of increased self-regulated learning opportunities on student teachers' motivation and use of metacognitive skills. *Australian Journal of Teacher Education*, 37(8), 102-117.
- Vrieling, E.M., Bastiaens, Th.J., & Stijnen, P.J.J. (2012b). Effects of increased self-regulated learning opportunities on student teachers' metacognitive and motivational development. *International Journal of Educational Research*, 53, 251-263.